

COMPONENTA MILITARĂ A GLOBALIZĂRII ȘI STAREA ACESTEIA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI

MILITARY COMPONENT OF GLOBALIZATION AND ITS STATUS AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

Lt.col.drd. Ștefan Francisc BARA*

Azi, paginile mass-media și spațiile de emisie ale televiziunilor dezbate și analizează implicațiile globalizării și impactul acesteia asupra vieții sociale. Globalizarea a devenit un termen uzitat, căruia i-au fost atribuite numeroase semnificații, devenind „o lozincă” capabilă să deschidă porțile și să pătrundă în toate domeniile.

Componenta militară, cu toate elementele ei, nu este izolată, iar flagelul globalizării a determinat înregistrarea unor schimbări privind folosirea mecanismelor acesteia. Funcționarea, în condiții bune, a mecanismelor componente militare va avea ca rezultat securitatea întregii lumi.

Today, mass media discuss and analyze the implications of globalization and its impact on social life. Globalization has become a commonly used term, which has numerous meanings, becoming “a slogan” capable of opening doors and entering all areas.

The military component, with all its elements, is not isolated, and the scourge of globalization has resulted in record changes on the use of its mechanisms. Satisfactory operation mechanisms of the military component will result having a more secure world.

Cuvinte-cheie: globalizare; componentă; securitate; militară.

Keywords: globalisation; component; security; military.

Un termen lansat de către prof. Marshall McLuhan, la Universitatea din Toronto, în cadrul teoriei mijloacelor de comunicare, la sfârșitul anilor '60, avea să devină unul dintre cei mai dezbătuți termeni, căutându-se o definiție a lui unanim acceptată. În prezent, numeroase definiții încearcă să definească globalizarea, care, din punctul nostru de vedere, poate fi percepută ca o interconectare, la o scară mondială, a tuturor dimensiunilor vieții sociale.

Globalizarea, din prisma capitalismului, a fost concepută pentru crearea unor centre de decizie la nivel global în cadrul cărora nu va fi inclusă majoritatea populației.

Globalizarea cuprinde trei paliere, iar primul dintre ele, nu întâmplător, este reprezentat de globalizarea tehnologiei, arătând că producția și comerțul se bazează, în prezent, pe *know-how*, pe inovație, pe cercetare și pe dezvoltare, pe servicii și pe infrastructură de comunicare. Acest palier influențează problema securității și, în mod automat, componenta militară a acesteia.

Globalizarea politică reflectă victoria ideologiei neoliberale în care economia de piață și modelul democratic occidental au triumfat. Din punct de vedere al securității, globalizarea obligă statele la o politică de integrare a elementelor militare și nemilitare ale puterii. Reușita unei astfel de politici are la bază globalizarea, prin coordonarea elementelor necesare asigurării securității, printre aceste elemente regăsindu-se și componenta militară.

* Divizia 4 Infanterie „Gemina”, Cluj-Napoca
e-mail: stefybsf@yahoo.com

Globalizarea economică, și ea cu influențe asupra componentei militare, reflectă mondializarea și internaționalizarea comerțului, a producției și a consumului, în cazul de față, în special a tehnicii militare.

Procesul de globalizare este marcat de mai multe dimensiuni, și anume: dimensiunea organizațională, dimensiunea economică, dimensiunea socială, dimensiunea politică, dimensiunea securității, dimensiunea normativă și dimensiunea culturală.

Pentru o analiză a dimensiunii securității, trebuie să înțelegem că noțiunea de securitate, în plan social, se raportează atât la securitatea individului, cât și la cea colectivă, individul fiind, azi, raportat la o organizație socială, iar ca semnificație, termenul securitate își găsește originile în latinescul „*securitas-atis*”, semnificând „pace”, „calm”, „lipsă de primejdii”, iar în limba română fiind atestat, prima dată, în *Hronicul lui Gheorghe Șincai*, cu înțelesul de „a fi la adăpost de orice pericol”, de „a fi în siguranță”.

Dimensiunea securității este, pe lângă cea economică, socială și culturală, una dintre dimensiunile care au jucat un rol important în relațiile socio-umane de-a lungul timpului, găsindu-și rădăcini chiar la primele forme de civilizație, când componenta militară din cadrul ei juca un rol hotărâtor în expansiunea teritorială a statelor și a civilizațiilor.

Este evident faptul că dimensiunea securității, cu componenta militară a vieții sociale, nu se poate izola de restul societății, intrând în „caruselul” globalizării cu o sensibilitate atât în relația cu tendințele de globalizare a terorismului și a criminalității, cât și cu ideea păstrării atribuțiilor și a competențelor statelor naționale.

Pornind de la formarea primelor imperii, până în ziua de azi, evidențiată de rivalitatea geopolitică și imperialismul marilor puteri, tehnologia militară și gradul de organizare a formelor de violență a reliefat elemente ale globalizării atât în cadrul alianțelor și a structurilor de securitate formate, cât și în dezvoltarea pieței de armament, în paralel cu dezvoltarea tehnologiilor militare.

Războiul modern, prin acțiunile sale, va permite unui număr restrâns de actori statali care să stea departe de scena conflictuală sau de consecințele generate de aceasta. Acest fapt ne permite să afirmăm că, în prezent, toate statele sunt angrenate, în proporții diferite, într-o ordine militară stratificată și instituționalizată.

Instituționalizarea ordinii militare este rezultatul modernizării sociale și economice care a condus treptat la înlocuirea autorității militare cu un model nou de autoritate, autoritatea politică. Samuel Huntington în *Ordinea politică a societăților în schimbare*, afirma că: „Cine organizează politica, va stăpâni în viitor”¹.

Trasând o paralelă între instituționalizare și politică, consider că globalizarea militară poate fi considerată un proces ce încorporează legăturile militare dintre unitățile politice ale sistemului mondial, având ca rezultat o apropiere a centrelor de putere militară și sporind riscul declanșării unui conflict.

Consider că, în actualul context geopolitic, trei factori dau conținut componentei militare a globalizării, aceștea fiind: *ordinea geopolitică, dinamica armamentului și geoguvernarea violenței organizate*.

Până nu demult, analiștii considerau două evenimente ca fiind puncte de cotitură în ceea ce privește schimbările produse asupra sistemului de război și a ordinii geopolitice, incluzând aici rivalitatea marilor puteri. Menționez că este necesar să adaug la cele două elemente, căderea „blocului est-sovietic” și evenimentele de la 11 septembrie 2001, alte două elemente, respectiv ocuparea Crimeii de către Rusia și instabilitatea statului turc, în ecuația privind sistemul de război și ordinea geopolitică. Aceste evenimente produc schimbări, de la nivelul decizional, al principiilor, până la nivelul execuției, al acțiunii în ceea ce privește modul de gestionare a situațiilor conflictuale.

Azi, alianțele și organismele politice reglementează folosirea puterii militare, și tot azi, securitatea națională pare invizibilă, o problemă națională devenind imediat una regională și chiar globală, iar transformarea securității naționale în una globală impune și folosirea componentei militare, tot printr-o acțiune de factori stabiliți de instituții, la nivel global.

Clasa politică și cercurile diplomatice acordau o viață scurtă componentei militare în cadrul dimensiunii de securitate considerând că riscurile și amenințările la adresa securității mondiale sunt în continuă diminuare.

Realitatea și evenimentele desfășurate, în ultimul timp, pe scena mondială, țin să-i contrazică pe idealști, iar conceptul de realizare, prin globalizare, a unui model de stat care să renunțe

la sistemul militar este un deziderat departe de orizontul realizării.

În aceste condiții, componenta militară este, în continuare, chemată să răspundă unor riscuri și amenințări, cum ar fi: acțiunile teroriste, conflictele locale, contrabanda cu droguri și cu mijloace militare, migrațiile necontrolate de populație.

În contrabalansă cu opinia diplomaților, specialiștii militari consideră componenta militară globală ca fiind de actualitate, în condițiile în care componentele militare naționale nu vor putea răspunde, în mod adecvat, noilor provocări ale câmpului de luptă. Așadar, se va simți nevoia continuării modernizării sistemului de apărare global, sistem care include subsistemele naționale, prin implementarea cuceririlor științei și ale tehnicii în domeniul militar.

Al doilea factor al componentei militare a globalizării îl reprezintă dinamica armamentului, înțelesă ca fiind creșterea volumului comerțului cu armament și orientarea acestuia spre profit.

Apariția unor noi concepte, mai complexe, dar care presupun resurse umane restrânse, în desfășurarea conflictelor militare, va influența atât principiile, cât și capacitățile, implicate pe timpul luptei, care vor influența componenta militară a globalizării.

Menționez că noile concepte: hibrid, parapsihologic, informațional, de ducere a războiului vor conduce spre o uniformizare a modului de acțiune a forțelor coaliției, uniformizare ce va genera o globalizare a industriei militare cu scopul de a interoperabiliza toate componentele forței.

Consider că politica bugetară privind achizițiile în domeniul militar, precum și în sectorul industriei militare au o influență semnificativă asupra dinamicii armamentului. Reducerea bugetelor pentru componenta militară a securității determină, în mod automat, o restructurare a politicii industriei de apărare dând naștere, în aceste condiții, procesului de transnaționalizare a bazelor industriale de apărare, ca nouă organizare a producției de tehnică militară. În sprijinul acestui proces intervine sectorul industriei civile, care oferă anumite produse tehnicii militare și care a suferit o globalizare accentuată.

În ceea ce privește geogovernarea violenței și a modului de utilizare a forței, dacă la începutul secolului XX era un prerogativ al parlamentelor naționale sau al altui element decizional, în actuala

situație geopolitică, caracterizată de numărul mare de aranjamente multilaterale în domeniul securității, complică, chiar compromise, luarea deciziilor în această privință. Chiar SUA, care dispune atât de potențial militar, cât și financiar, pentru a interveni militar este obligată mediere folosirea forței „puterii militare”, așa cum a demonstrat-o în Irak și în Afghanistan.

În urma analizei realizate, concluzionez că globalizarea componentei militare deține următoarele trăsături:

- cheltuielile în domeniul militar, după o perioadă de recesiune, se situează din nou la un nivel ridicat, având ca indice de referință transferul masiv de armament din toate zonele lumii către zonele de conflict din Siria și Ucraina;

- comerțul și producția de armament sunt instituționalizate, dorindu-se un control prin reglementări clare care sunt luate la nivelul organizațiilor mondiale;

- ordinea militară globală a redevenit, odată cu acțiunile Rusiei, bipolară, chiar dacă, pentru o perioadă, sub impactul globalizării și al modernizării, au apărut mai multe concentrări ale puterii militare, cu capacități de a produce armament în Asia, America de Sud și Orientul Mijlociu;

- dezvoltarea mecanismelor în domeniul cooperării atât pentru asigurarea securității naționale, cât și internaționale, mecanisme impuse de multitudinea de riscuri și de amenințări noi, apărute la nivel mondial;

- denaționalizarea industriei de apărare în majoritatea statelor avansate și globalizarea producției acestei industrii.

În ceea ce privește România, globalizarea militară a determinat o analiză serioasă a conceptului securității naționale, iar demersurile în acest sens se regăsesc în documentele elaborate în ultimul timp, care direcționează stabilind sarcini și obiective concrete componentei militare a statului român.

Noua Strategie Națională de Apărare a Țării, prin direcțiile pe care le trasează, dorește continuarea procesului de transformare și de modernizare a Armatei României, precum și dezvoltarea capacităților necesare, în concordanță cu cerințele NATO, pentru a putea răspunde, în mod adecvat, unor amenințări asimetrice de tip hibrid.

Pe linia globalizării componentei militare, România urmărește, prin desfășurarea unor exerciții comune, atingerea standardelor de performanță

necesare realizării interoperabilității cu armatele celorlalte state, precum și prin metode birocratice va încerca armonizarea prevederilor legale privind instruirea forțelor armate.

Din punct de vedere al industriei de armament, aceasta se va înscrie pe linia cerințelor de înzestrare a forțelor armate, dar și cu respectarea cerințelor impuse în cadrul principiilor europene de securitate.

Strategia militară a României prin conținutul ei stabilește, pentru forțele armate române, politica geogovernării violenței și modului de utilizare a forței, iar traseul pe care îl urmează nu exclude tiparul globalizării nici în cazul acestui factor al componentei militare. Astfel, utilizarea puterii militare se va realiza pe baza unor principii în care principiul unității de acțiune în context aliat ne reamintește importanța statutului de țară membră NATO și UE de care se bucură România.

Concluzii

Apariția noilor riscuri și amenințări, la începutul acestui secol, au determinat profunde modificări ale societății și, deopotrivă, ca urmare a efectului lor, fenomenul militar cunoaște profunde transformări.

Evenimentele din 11 septembrie 2001 și, ulterior, acțiunile militare din Irak și Afghanistan au determinat ca securitatea națională să fie construită pe baza unui război global împotriva terorismului. Într-adevăr, această alternativă, consider că ar trebui înlocuită cu una bazată pe existența unei crize globale, evenimentele recente din Ucraina confirmându-ne acest lucru, iar ecuația securității să se bazeze, ca soluție, pe parteneriate. Este important să scoatem în evidență faptul că alianțele și aliații sunt esențiali în gestionarea unor crize de securitate asemănătoare cu cea din Ucraina și, mai recent, din Turcia, pentru obținerea succesului cu eforturi și costuri cât mai reduse.

În cadrul unor asemenea situații, care agasează dimensiunea regională și globală a securității, globalizarea militară poate avea implicații deosebite asupra suveranității, a autonomiei și a politicii statelor, deoarece acestea sunt angrenate în mod diferit, în funcție de capacitățile ce le dețin în ceea ce înseamnă ordinea militară mondială, iar instituțiile statului suveran modern pot fi supuse unor puternice forțe transformatoare.

Ca atare, globalizarea militară contemporană poate contribui, sub unele aspecte ale globalizării, la reconstituirea suveranității, a autonomiei și a democrației, adică la reconstituirea și la definirea statului.

NOTE:

1 H. Samuel, *Ordinea politică a societăților în schimbare*, Editura Polirom, Iași, 1999, p. 21.

BIBLIOGRAFIE

Dumitru Daniel, *Mediul internațional de securitate și influența acestuia asupra artei militare*, Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2007.

Dumitru Daniel, *Organizații și instituții politice și de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.

Frunzeti Teodor, *Globalizarea securității*, Editura Militară, București, 2006.

Primakov Evgheni, *Lumea după 11 septembrie*, Editura Institutul Cultural Român, București, 2003.

Văduva Gheorghe, *Războiul asimetric și noua fizionomie a conflictualității armate*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2007.

Văduva Gheorghe, *Război și cunoaștere*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2008.